

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. II. Vtrum gratia sanctificans sit qualitas, & cujus speciei?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

rudinem propter merita: Ergo amor divinus præsupponit, & non causat bonitatem meritorum, sine quibus non daret gloriam. Probatur tertio: Objectum præintelligitur, & præsupponitur ad actum: Sed bonum quod relucet in creaturis, est objectum divini amoris: Ergo ad ipsum præintelligitur & præsupponitur.

13. Respondeo negando Antecedens: ad cuius primam probationem respondet D. Thomas ibidem, dilectionem Dei fecisse hominem gloriosum & honorabilem, & ita illam particulam, *Ex quo*, non significare causam, sed concomitantiam, vel signum dilectionis, & effectum illius.

14. Ad secundam probationem nego Antecedens: nam licet Deus in ordine executionis det gloriam propter merita, in ordine tamè intentionis, prius vult gloriam quam merita; imò quia vult homini gloriam, dat ei merita quibus illam consequatur, juxta illud D. Prosperi 2. de vocat. Gentium cap. 35. *Deus his quos elegit sine meritis, dat unde ornantur ex meritis.* De quo plura diximus in

Disp. 2.
art. 1.

Tractatu de prædestinatione.

15. Ad tertiam respondeo primò objectum præsupponi ad actum, quando ille est merè speculativus, secus verò si sit practicus, quia tunc est ejus effectus, & per consequens posterior illo. Unde scientia visionis in Deo, quia est eminenter speculativa & practica, non supponit suum objectum, sed illud facit, nec mensuratur à rebus, sed est illarum mensura, ut ostendimus in Tractatu de scientia Dei, & expressè docet Gregorius Magnus 20. Moral. cap. 23. his verbis: *Quæ sunt, non ab æternitate ejus idè videntur quia sunt, sed idè sunt, quia videntur.* Et lib. 32. cap. 6. *Non existentia videndo continet.* Idem cum proportionem de amore Dei dicendum est, cum ille sit practicus & operativus, & ut loquitur S. Thomas supra relatus, *sit infundens & creans bonitatem in rebus.*

Disp. 3.
art. 2.

16. Respondeo secundo, objectum præsupponi ad actum, quando est primarium, & exercet causalitatem finis vel formæ respectu actus, ut contingit in objecto cognitionis aut volitionis creatæ; secus verò si objectum sit tantum secundarium, & nullam circa actum causalitatem exerceat, ut contingit in objecto creato respectu scientiæ visionis Dei, & dilectionis ipsius.

17. Respondeo tertio, quod sicut intellectio potest dupliciter spectari, scilicet ut productio verbi (sub quo conceptu dicitur dictio) & prout est pura objecti contemplatio in ipso verbo; ita amor Dei potest considerari ut est volitio efficax & practica sui objecti, & ut habet rationem dilectionis simplicis, sive complacentiæ. Unde sicut intellectio ut dictio est prior verbo; posterior verò, est ut pura contemplatio objecti in verbo: ita amor Dei, ut efficax & practicus, est prior bonitate quam communicat creaturæ; si verò consideretur præcisè sub conceptu puræ dilectionis, sive complacentiæ, non est prior, imò sub hac ratione potest esse posterior, non quidem quoad entitatem, sed quoad suam determinationem.

ARTICVLVS II.

*Vtrum gratia sanctificans sit qualitas,
& cujus speciei?*

18. O Siander in sua harmonia Evangelica asserit gratiam sanctificantem esse potius substantiam, quam qualitatem. Fundamentum ejus est,

A quia gratia (inquit) nihil aliud est quàm justitia & sanctitas ipsius Dei, ut constituens hominem justum & sanctum, sicut lux solaris nihil est aliud præter præsentiam ipsam Solis supra horizontem, seu totum hemisphaerium: unde cum Dei sanctitas nō sit accidens, sed substantia, etiam gratia per quam sanctificamur est substantia. In eandem sententiam, seu potius errorem, declinare videtur Magister sententiarum in 1. dist. 17. ubi docet charitatem, quā diligimus Deum, non esse aliud quàm ipsummet Spiritum Sanctum, speciali & ineffabili modo voluntati nostræ unitum.

Verum hic error proscriptus est à Tridentino, loco supra adducto, ubi decernit causam formalem nostræ justificationis esse justitiam Dei, non quā ipse justus est, sed quā nos justos facit; additque eam nobis inhaerere, quod de nulla substantia verificari potest. Addo quod Deus non potest uniri intrinsecè alicui, nisi ad modum speciei impressæ, vel per modum subsistentiæ & personalitatis; alia enim genera unionum, cum importent informationem, non possunt ab imperfectione præcindi: Sed substantia divina non unitur animæ justæ in ratione speciei; alias omnes justi viderent Deum; neque in ratione subsistentiæ, cum illa subsistat per propriam personalitatem: Ergo gratia sanctificans non est ipsa Dei substantia, ut unita immediatè animæ, sed aliquod accidens creatum in ea receptum, & ipsi inhaerens. Unde solum restat discutiendum, ad quod prædicamentum illa pertineat, & cujus speciei sit? Pro cujus resolutione

B dico, gratiam sanctificantem esse qualitatem, non fluentem, sed permanentem, subindeque non esse dispositionem, sed habitum.

C Prima pars patet ex dictis: Nam supposito quod gratia sanctificans non sit substantia, sed accidens, non potest ad aliam categoriam quam qualitatē pertinere: non enim potest esse quantitas, cum hæc sit proprietas materiæ, & solis rebus corporeis conveniat; neque relatio, cum hæc sit debilissima & minutissima entitatis, & magis ad aliquid, quàm aliquid, ut docent Philosophi; neque actio aut passio, cum non sit fluens & transiens, sed habeat esse fixum in anima, ut statim dicemus; nec denique potest pertinere ad aliquod ex sex ultimis prædicamentis, quia illa semper consequuntur res corporeas: Ergo solum potest in categoria qualitatis reponi. Unde Catechismus Romanus loco articulo præcedenti adducto ait: *Gratia est divina qualitas anime inhaerens.*

Quod verò sit permanens in anima, subindeque habitus, & non dispositio, colligitur ex locis Scripturæ articulo præcedenti relatis, in quibus gratia vocatur *pignus, signaculum, fons*; quæ significant aliquid habituale & permanens. Item i. Joan. 3. dicitur: *Omnis qui ex Deo natus est, non peccat, quia semen Dei manet in illo.* Et Joan. 14. *Ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.* Unde D. Gregorius homil. 5. in Ezechiel. rectè advertit, quod Spiritus Sanctus in Scriptura mobilis simul dicitur & stabilis; stabilis, quia in corda sanctorum per quasdam virtutes ita venit, ut permaneat, quales sunt fides, spes, charitas &c. mobilis verò, quia per alias virtutes ita venit, ut recedat, & non continuo sit in anima, cujusmodi sunt prophetia, genera linguarum, operatio miraculorum, & omnia gratiæ actualis auxilia.

Potest etiam hæc pars ratione D. Thomæ suaderi. Deus non minus providet hominibus quos diligit in ordine ad finem supernaturalem, quàm

19.

20.

21.

22.

creaturis quas diligit in ordine ad bonum naturale: Sic autem istis provider, ut non solum moveat eas ad actus naturales, sed etiam ipsis largiatur formas, & virtutes quasdam, seu qualitates fixas & permanentes, quæ sunt principia actuum, ut secundum seipsas inclinentur ad huiusmodi motus; ut patet in lapide, cui dedit gravitatem, ut connaturaliter moveatur ad centrum; & in igne, cui levitatem indidit, ut connaturaliter ferretur ad locum sursum: Ergo multo magis debet infundere aliquas formas, sive virtutes & qualitates supernaturales, permanentes ac fixas, illis quos movet ad finem supernaturalem, per quas promptè & suaviter ab ipso moveantur ad bonum æternum consequendum.

23. Obijcies primò contra primam conclusionem: Si gratia sanctificans poneretur in prædicamento qualitatibus, esset imperfectior & ignobilior quolibet substantiâ creatâ: Sed hoc dici nequit, ut infra patebit: Ergo nec illud. Sequela Majoris videtur manifesta; cum enim quælibet qualitas sit modus quidam substantiæ, totum qualitatibus genus est imperfectius simpliciter toto genere substantiæ: Ergo si gratia sanctificans ponatur in prædicamento qualitatibus, erit essentialiter imperfectior quâcumque substantiâ.

24. Respondeo negando sequelam Majoris. Ad cuius probationem dicendum, quod licet totum qualitatibus genus, præcisè secundum rationem genericam, & secundum ea quæ habet ex suo gradu, sit imperfectius genere substantiæ, totum tamen qualitatibus genus, prout contractum per differentias, & ad varias species diffusum, est perfectius genere substantiæ, secundum aliquam partem, sub qua gratia ipsa continetur. Neque hoc est peculiare in hoc genere: multa enim alia reperiuntur, quæ ex ratione generica, cum præcisione sumpta, sunt perfectiora aliis, à quibus tamen ex ratione specifica exceduntur. Nam amor Dei super omnia, qui habetur hic in via, præstat ejus cognitioni quæ habetur per fidem, secundum rationem specificam, cum tamen ab ea excedatur secundum rationem genericam intellectus. Item omne corpus vivens, ex ratione viventis, est perfectius quolibet corpore cælesti, & tamen quodlibet corpus cæleste ex ratione generica corporis incorruptibilis, excedit omne corpus vivum, utpote ex sua natura corruptibile.

25. Obijcies secundò contra secundam partem: Habitus est qualitas habens esse fixum & permanentem in subiecto, & ab eo difficilè mobilis: Atqui gratia sanctificans non habet esse fixum & permanentem in anima, sed facilè ab ea expellitur, cum per unicum peccatum mortale amittatur: Ergo non est habitus, sed dispositio.

26. Respondet D. Thomas quæst. 27. de verit. art. 1. ad 9. *Quod quamvis per unum actum peccati mortalis gratia amittatur, non tamen facile gratia amittitur, quia habenti gratiam non est facile illum actum exercere, propter inclinationem in contrarium, sicut Philosophus dicit in 5. Ethic. quod iusto difficile est operari injusta.* Adde quod, licet gratia hic in statu viæ per accidens sit variabilis, & facilè mobilis à subiecto, ob imperfectam ejus participationem, & quia non est in suo statu connaturali; per se tamen, & ex natura sua, pete diu in subiecto manere, & difficilè ab eo avelli, quia per se habet causas firmas & stables: unde in patria, ubi erit in suo statu connaturali, erit omnino incorruptibilis & inamissibilis, nec men-

A surabitur tempore, aut ævo, sed æternitate participata.

ARTICVLVS III.

An gratia habitualis sit forma entitativè supernaturalis?

Hujus quæstionis resolutio haberi nequit, nec demonstrari supernaturalitas gratiæ sanctificantis, nisi prius declaretur in quo consistat essentia, seu ratio formalis supernaturalitatis: quæ difficultas adeò obscura & involuta est, ut Theologorum ingenia non parùm torqueat, eosque in varios dicendi modos abire compellat.

Primus est Scoti quæst. 1. prologi, & in 4. dist. 10. quæst. 8. ubi docet supernaturalitatem esse conditionem accidentariam entis creati: ex eo enim solum putat aliquid dici supernaturale, quòd producitur à causa agente supra regulas naturæ, sive supra modum quo ex sua natura exigitur produci.

Sed hæc sententia communiter rejicitur: Tum quia non distinguit inter supernaturale intrinsecè, sive quoad entitatem, & extrinsecè, sive quoad modum; contra communem Theologorum consensum, admittentium entia supernaturalia intrinsecè & entitativè; imò & contra fidem, eadem etiam astruentem: Tum etiam, quia actus fidei, contritionis, & dilectionis, non sunt præter regulas & modos quibus exigitur ex sua natura produci, & ipsa gratia sanctificans, dum infunditur à solo Deo, producitur juxta modum quem ex natura sua postulat; & tamen hæc quoad suam entitatem supernaturalia sunt; contra verò visus cæco nato restitutus, est quoad suam entitatem naturalis, & tamen præter regulas communes naturæ producitur.

Secundus dicendi modus, præcedenti affinis, est Abulenſis 2. Regum 24. quæst. 28. ponentis supernaturalitatem entis creati in habitudine ad solum Deum ut causam, ita ut res illæ supernaturales dicantur, quæ à solo Deo producantur; naturales verò, quæ à creaturis possunt produci.

Sed hæc etiam opinio probabilitate caret: quia Angeli, cæli, imò & materia prima, omnium entium imperfectissima, solum Deum ut causam respiciunt, & tamen sunt entia naturalia: contra verò actus fidei & charitatis sunt supernaturales, & tamen producantur ab homine, & non à solo Deo: Ergo supernaturalitas non consistit in habitudine ad solum Deum ut causam.

Tertia opinio docet ens naturale distingui à supernaturali essentialiter, per hoc quod istud dicitur habitudinem ad Deum ut unum & trinum, tanquam ad causam efficientem & finalem; illud verò respicit Deum, solum ut est in se unus in natura, non verò ut est trinus in personis.

Sed hic etiam modus dicendi, relatus à Joanne Vincentio Asturicensi, relect. de gratia Christi quæst. 1. folio 11. à veritate aberrat. Et potest impugnari, primò quia nullum ens creatum, etiam supernaturale, respicit Deum formaliter ut trinum, tanquam causam efficientem & finalem: Deus enim habet rationem primi principij & ultimi finis, in quantum est omnipotens, & summum bonum; omnipotentia verò, & bonitas, cum sint attributa absoluta, conveniunt Deo ut uni, & ut præintellecto relationibus & personis; unde relationes, quibus Deus ut trinus constituitur.